

АКТУАЛЬНА СИТУАЦІЯ НА КОРЕЙСЬКОМУ ПІВОСТРОВІ

Аліна Гриценко, центр зовнішньополітичних досліджень НІСД

Висвітлено обставини поточної ескалації на Корейському півострові. Проаналізовано поведінку та мотивацію північнокорейської еліти на міжнародній арені. Схарактеризовано роль Російської Федерації у ситуації, що склалася, та російсько-північнокорейське зближення. Запропоновано прогноз подальшого розвитку подій.

Висновки

1. Те, що уряд консерваторів у Південній Кореї здійснює тіснішу кооперацію із США, насамперед у військовій сфері, турбує північнокорейську еліту й трактується нею як підготовка до інтервенції з метою повалення влади в державі. Негативну реакцію у Пхеньяні викликала нормалізація відносин між Південною Кореєю та Японією, яку КНДР розглядає як сателіта США. Агресивна риторика та регулярні випробувальні ракетні пуски є інструментами політики залякування північнокорейською владою «ворожих держав».

2. Співпраця РФ і КНДР зумовлена актуальними для сторін викликами та дефіцитом альтернативних партнерів. Північна Корея допомагає РФ позбутися «снарядного голоду» та дефіциту боєприпасів у російсько-українській війні, натомість отримує від Росії валюту, військові та космічні технології, нафту й нафтопродукти, фінансову та продовольчу допомогу. Зважаючи на те, що запаси боєприпасів у КНДР обмежені, у перспективі постає питання про налагодження їх спільного з РФ виробництва. Це, своєю чергою, може істотно підвищити військовий потенціал північнокорейської армії.

3. Використання РФ північнокорейських ракет проти України (зокрема, *Hwasong 11GA (KN-23)*), яка була запущена 30 грудня 2023 р. по території Запорізької області) дає змогу Північній Кореї випробовувати останні військові розробки в реальних бойових умовах. Це може сприяти нарощуванню експорту зброї КНДР в треті країни, що створить серйозну загрозу не тільки для держав Східної Азії, а й на глобальному рівні.

4. РФ чинить тиск на Республіку Корею, шантажуючи інтенсифікацією військово-технічного співробітництва з КНДР у відповідь на постачання південнокорейського озброєння Україні. Свідченням цього стало загострення двосторонніх відносин на початку 2024 р.: йдеться, зокрема, про демарш МЗС

Республіки Корея щодо посла РФ в Сеулі та різкі заяви південнокорейських дипломатів високого рівня.

5. Відмова КНДР від ідеї об'єднання двох держав свідчить про небажання вести переговори з південнокорейською владою. Замість цього Пхеньян прагне діалогу безпосередньо із США. Недружня риторика та провокації, що загострюють кризу, мають на меті зміцнити переговорні позиції КНДР як сторони, від якої залежить подальший розвиток ситуації на Корейському півострові.

Мотивація КНДР

Від початку 2024 р. ситуація на Корейському півострові продовжує загострюватися. Глава КНДР Кім Чен Ин на пленумі Центрального комітету Трудової партії Північної Кореї, що відбувся наприкінці грудня 2023 р., заявив про фактичну відмову від ідеї возз'єднання двох країн і сприйняття Республіки Корея як ворожої держави. Він підкреслив, що його держава не прагне бути ініціатором війни на Корейському півострові, але у випадку застосування Півднем військової сили або виникнення загрози суверенітету та безпеці КНДР остання без вагань знищить ворога за допомогою всіх доступних засобів. При цьому загрозу з боку Пхеньяна окупувати та «втихомирити» територію Південної Кореї у разі виникнення надзвичайної ситуації визначено як «розумний захід для вічної безпеки країни, миру та стабільності в майбутньому». На пленумі визначено основні пріоритети 2024 р.: зміцнення військового потенціалу (у т. ч. супутникової та безпілотної компоненти); розвиток і диверсифікація ракетно-ядерних сил (за рахунок морської складової).

Агресивна риторика була підкріплена серією артилерійських стрільб у районі Жовтого моря на північ від островів Пенньондо та Йонпхьондо (північніше від Північної розмежувальної лінії), а також випробувальними ракетними пусками. Зокрема, у січні КНДР здійснила випробування твердопаливної двоступінчатої балістичної ракети середньої дальності (гіперзвукової ракети третього типу) із здатним маневрувати бойовим модулем. Передбачається, що нова ракета має значні можливості щодо подолання систем ПРО, розгорнутих на Корейському півострові, на території Японії та о. Гуамі, завдяки здатності здійснювати екстремальні маневри на малих висотах (до 50 км). Також було проведено перший випробувальний пуск нової стратегічної крилатої ракети «Пульхвасаль-3-31», яка перебуває на стадії розробки. У повідомленнях офіційних ЗМІ наголошувалося, що випробування не становили жодної загрози регіональній безпеці та сусіднім державам, а були черговим кроком до постійного оновлення систем озброєнь Північної Кореї.

Південна Корея, зі свого боку, розглядає подібні маневри як підготовку до прямого вторгнення, уживаючи відповідних заходів, наприклад, проводить дво- та багатосторонні навчання, залучаючи до них США та Японію. Міждержавні відносини трьох сторін суттєво покращилися з приходом до влади у Республіці

Корея консерваторів на чолі з нинішнім президентом Юн Сок Йолем. Вони традиційно підтримують жорстку позицію щодо КНДР, не розглядаючи її як повноцінного суб'єкта міжнародних відносин. Характерною рисою зовнішньої політики південнокорейської влади сьогодні є усунення проблемних питань та зближення з Японією, а також налагодження тристоронньої співпраці у форматі США – Південна Корея – Японія. Основна мотивація – це пошук шляхів для розв'язання «північнокорейської проблеми». КНДР зазвичай украй агресивно ставиться до будь-яких виявів взаємодії між трьома державами, побоюючись консолідації зусиль з метою повалення північнокорейської влади.

Вислів Кім Чен Ина про відмову від наміру возз'єднання, визначення Південної Кореї як головного ворога та погрози окупувати Південь свідчать про прагнення КНДР вести переговори безпосередньо із США, які вбачаються гарантом безпеки Республіки Корея. Південна Корея сприймається КНДР як американський сателіт, який цілковито залежить від США в питаннях оборони та безпеки. Тому комунікація із Сеулом, на думку Пхеньяна, є марною. Також зростання рівня ворожості відносно Півдня, цілком вірогідно, використовується для консолідації еліт і населення, зміцнення правлячого режиму.

Імовірність розв'язання війни Північною Кореєю сьогодні невисока. Вторгнення на територію Південної Кореї означатиме безпосередній конфлікт КНДР із США, що збільшує вірогідність знищення північнокорейського режиму. Одночасно основними цілями Кім Чен Ина є збереження політичного устрою, який існує, та продовження династії. Про це свідчить зростаюча публічність доньки північнокорейського лідера – нині Кім Чжу Е є найбільш імовірною спадкоємицею влади, і це підтверджують характер її діяльності та виступи у пресі.

Роль РФ в ескалації ситуації на Корейському півострові

Після пандемії COVID-19, яка досягла КНДР у 2022 р., економічна та гуманітарна ситуація в країні ускладнилась. Китай, основний економічний та торговельний партнер КНДР, повною мірою не забезпечив її необхідною допомогою через закриті кордони та санітарні обмеження. Тотальна залежність від КНР, несприятливі для КНДР регіональні обставини (новий уряд Південної Кореї, потепління між Сеулом і Токіо, збільшення присутності США в Індо-Тихоокеанському регіоні) мотивували Пхеньян до диверсифікації зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних зв'язків. Співпраця з Російською Федерацією як одним із ключових антагоністів ворожих для Пхеньяна Сполучених Штатів стала одним з інструментів реалізації зазначеної політики.

Збільшення масштабів співпраці з РФ допомагає КНДР вирішувати поточні проблеми економічно-гуманітарного характеру, а Росія отримує за це значну військову допомогу. В обмін на постачання снарядів та боєприпасів Північна Корея одержує від РФ валютні кошти, гуманітарну, продовольчу, фінансову допомогу.

Окрім цього, до КНДР з Росії надходять технології та ресурси для модернізації, поліпшення виробничої бази й потужностей військового потенціалу, що є цінним надбанням в умовах, коли Північна Корея відчуває труднощі з виробництвом у великих кількостях конвенційних систем озброєнь і ракет через брак ресурсів та застарілі технології. Цілком імовірними напрямками двосторонньої військово-технічної співпраці можуть бути вдосконалення систем ППО та ракет класу «земля – повітря», розроблення балістичних ракет та бронетехніки. Небезпечним у цьому контексті є можливість використання отриманих КНДР від продажу зброї доходів для подальшого розвитку ракетно-ядерних програм та збільшення обсягів торгівлі нею.

Зі свого боку, Російська Федерація, усвідомлюючи, що співпраця з КНДР суттєво зміцнить північнокорейський військовий потенціал, шантажує Республіку Корея. Так, новий посол Росії в Південній Кореї Георгій Зінов'єв заявив¹, що Москва готова розглядати Сеул як майбутнього партнера, а двосторонні відносини між державами можуть бути відновлені, якщо південнокорейська влада не перетне «червону межу» у вигляді прямого постачання зброї Україні.

Водночас він підкреслив, що Пхеньян є «справжнім другом» Москви, однією з найбільш дружніх країн, яка надає Росії потужну підтримку на міжнародному рівні. Такі заяви призвели до суттєвого погіршення двосторонніх відносин між РФ та Республікою Корея, що було продемонстровано висловленням протесту² російському послу з боку південнокорейського МЗС, а також однозначною критикою на адресу РФ, яку артикулював представник Південної Кореї при ООН Хван Чжун Гу.

На засіданні Ради Безпеки ООН дипломат назвав³ постачання Пхеньяном зброї Москві прямим порушенням резолюцій РБ ООН, застерігши при цьому, що передбачуване використання РФ північнокорейських ракет у війні проти України може спричинити серйозні наслідки для глобального нерозповсюдження ядерної зброї та Корейського півострова. Він також зазначив⁴, що Україна стала полігоном для північнокорейських ракет, адже те, що РФ запускає їх для враження української території, дає змогу Північній Кореї випробовувати військові розробки та відкриває можливості нарощувати збройовий експорт до третіх країн з метою отримання джерела доходів. Дипломат також підкреслив, що такий розвиток подій становить явну та екзистенційну загрозу для Сеула.

Прогноз розвитку ситуації

КНДР, цілком вірогідно, продовжить подальші провокації у вигляді випробувальних ракетних пусків. Також імовірно, що рівень напруги на

¹ Див.: URL: https://www.yna.co.kr/view/AKR20240119062600009?section=international/all&site=major_news02

² Див.: URL: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/2024-02-03/national/diplomacy/Korea-summons-Russian-ambassador-over-ignorant-remarks/1973810>

³ Див.: URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/01/120_367421.html

⁴ Див.: URL: https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/01/103_366717.html

Корейському півострові зросте у квітні 2024 р. перед парламентськими виборами у Південній Кореї, а також у листопаді цього ж року – напередодні президентських виборів у США.

Основною метою Пхеньяна залишатимуться спроби привернути увагу та відновити прямий діалог із Вашингтоном, примусивши американську сторону погодитися розпочати новий етап переговорів щодо розв’язання ситуації. Ключовою умовою КНДР при цьому буде визнання статусу ядерної держави та часткове послаблення санкційного режиму.